

Факультет/Інститут Педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА ТОЛЕРАНТНОСТІ

Освітня програма «Спеціальна освіта (Логопедія)»
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
Спеціальність:016 Спеціальна освіта
Спеціалізація:016.01 Логопедія
Галузь знань:01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Педагогіка толерантності
Викладач (-і)	Потапчук Т. В.
Контактний телефон викладача	0687591440
E-mail викладача	tetiana.potapchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год/4 год Семінарські заняття – 18 год/6 год Самостійна робота – 60 год/80 год
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт Дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Освітній компонент «Педагогіка толерантності» відноситься до циклу професійної підготовки і належить до дисциплін вільного вибору студентів. Актуальність вивчення дисципліни спрямована на поглиблення знань студентів про поняття та структурні елементи толерантності

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Педагогіка толерантності» має міждисциплінарний характер, базується на теоретичних напрацюваннях і практичному досвіді педагогіки, методик з теорії виховання тощо.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - сприяти систематизації уявлень студентів про зміст та специфічні характеристики толерантності як взаємоповаги через взаєморозуміння, як основи цивілізованих стосунків

Цілі дисципліни: розкрити зміст понять «толерантність» та «інтолерантність»; опрацювати методи діагностики толерантності; розвивати толерантність студентів за допомогою інтерактивних методів; напрацювати шляхи розвитку власної толерантності студентів.

4. Програмові компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та /або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

СК-1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК-10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Результати навчання

РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 10. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

5. Організація навчання

5. Організація навчання				
Обсяг навчальної дисципліни				
Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		12 год/4 год		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18 год/6 год		
самостійна робота		60 год/80 год		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
2	016 Спеціальна освіта	I	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
№	Тема	Кількість годин Лекції/	практичні	Сам.роб.
1.	Толерантність: визначення, історія, параметри та складові	2/2	2	10/14
2	Толерантність в освітньому законодавстві України та у контексті міжнародної законодавчої бази	2	4/2	10/16
3	«Кордони» толерантності та інтолерантності	2/2	2	10/14
4	Комунікативна толерантність: поняття, складові, види, рівні	2	2/2	10/16
5	Толерантність починається з педагога	2	4	10/14
6	Методика виховання толерантності з дітьми з ООП	2	4/2	10/16

	ЗАГ.:	12/4	18/6	60/80
--	-------	------	------	-------

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Вимоги до письмових робіт	Студенти повинні виконати письмові завдання, які передбачені в залікових білетах, програмові вимоги до заліку з навчальної дисципліни «Музикотерапія» містяться на сайті кафедри https://doshkilnaosvita.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання/
Практичні заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	Відповідно до навчального плану, студент виконує письмові роботи, які є допуском до складання іспиту. Головна мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні завдань студент має продемонструвати загальне розуміння ключових положень дисципліни, виявити причинно-наслідкові зв'язки, розкрити тлумачення та класифікації основних положень, орієнтуватися в змісті законодавчих та нормативно-правових документів.
Підсумковий контроль	<i>форму контролю (залік); форму здачі (усна, письмова, комбінована); структуру білета і розподіл балів за завдання</i> – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (15 балів); – оцінка за індивідуальне завдання (15 балів); – оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів).

Письмові роботи:

- 1.Проведення логоритмічних вправ та ігор для розвитку просодичного компоненту мовлення.
- 2.Заняття як основна форма проведення логоритміки. Сучасна модель та структура музикотерапевтичного заняття .
- 3.Демонстрація фрагментів інтегративного заняття. Конспект заняття.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.

Засвоєння пропущеної теми з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо). Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні незадовільні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде

заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Неформальна освіта: тренінги, семінари, вебінари та консультації. Перезарахування результатів передбачене згідно «Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

8. Рекомендована література:

1. Галицький І. В. Толерантність у правовому житті сучасної України : монографія / І. В. Галицький, 2022. 144 с.
2. Гюлен М. Фетхуллах. Діалог і толерантність : пер. з тур. / М. Ф. Гюлен ; пер.: О. М. Зубань, В. М. Підвойний, 2022. 374 с.
3. Декларація принципів толерантності: Документ 995_503.
4. Дубовик О. М. Соціально-психологічний тренінг у становленні професійно орієнтованих особистісних якостей майбутнього спеціального психолога/ О. М. Дубовик. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2020. № 3(79). С. 62–70.
5. Кайдалова Г. П. Організація виховної роботи з формування толерантності у молодших школярів в умовах інклюзії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2019. Вип. 31. С. 45-49.
6. Конституція України від 28.06.96 №254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*.
7. Мартинчук О. В. Формування толерантності як складова професійно-педагогічної підготовки студентів до роботи в інклюзивних закладах освіти. *Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 березня) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка*. 2022. С. 914-919.
8. Мартинчук О. В. Формування толерантного ставлення до дітей з особливостями психофізичного розвитку у педагогів дошкільних навчальних закладів. Людські цінності і толерантність у сучасному світі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16 листопада, м. Київ / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка [та ін.]; за заг. ред. В. О. Огнев'юка; [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Н. М. Віннікова]. К.: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. С. 234–238.
9. Мартинчук О. В. Емоційна компетентність педагога як умова успішного впровадження інклюзивної освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2019. Вип. 32. Частина 1. С. 200–205.
10. Матієнко О. С. Толерантність: введення в проблему. Вінниця: ВДАУ, 2019. 40 с.
11. Мігалуш А. О. Виховання толерантного ставлення до людей з особливими потребами в інклюзивних закладах освіти. *Вісник Житомирського державного університету*. Вип. 46. Педагогічні науки. Житомир: Житомирський національний ун-т. 2019. С.88-91
11. Потапчук Т., Клепар М. Толерантність та педагогіка толерантності: проблеми наукових досліджень / Т. Потапчук, М. Клепар // *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 22. С. 26-30. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gasuk_2020_22_7.
12. Потапчук Т. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до виховання толерантності молодших школярів. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Сер. Педагогіка. Мелітополь: МДПУ, Том 1 (26). 2021. С. 162-167. doi: 10.33842/22195203/2021/26/162/167
<http://magazine.mdpu.org.ua/index.php/nv/article/view/2984>
13. Сулятицька Т. Феномен толерантності в історичному дискурсі. *Науковий вісник*

Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 539-540. Філософія. Чернівці: Чернівецький національний ун-т. 2022. С. 35-38.

14. Терещенко К.В. Взаємозв'язок толерантності педагогічних працівників із рівнем організаційного розвитку закладів освіти. *Організаційна психологія. Економічна психологія.* 2021. № 1(4). С. 70-77.

15. Терещенко К. В. Вплив організаційних чинників на рівень толерантності персоналу закладів освіти. *Актуальні проблеми психології* : збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2021. Т. I : Організаційна психологія. *Економічна психологія. Соціальна психологія.* Випуск 44. С. 16-20.

16. Турунен Арі. Забуті історії міст: як багатство та культурний розвиток здобуваються толерантністю : пер. з фінськ. / А. Турунен ; пер. С. Цисарева, 2021. 279 с.

17. Цветкова Ю. В. Правова традиція релігійної толерантності в державах Європи з федеративним устроєм (V ст. до н.е. – XVII ст.) : монографія / Ю. В. Цветкова, 2020. 511 с.

Викладач:

доктор пед. наук, професор,
професор кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти

Тетяна ПОТАПЧУК

